

Waarom is meedoen aan de Europese grote projecten (IPCEI) zeer urgent?

In de EU worden momenteel grote industriële projecten voorbereid die de EU een voorsprong en meer autonomie moeten geven. Het gaat om de Important Projects of Common European Interest (IPCEI) voor waterstof, micro-elektronica en cloud. Duitsland, Frankrijk, Spanje en andere landen nemen hun deelname op in hun RRF plannen. Nederland zal pas later een RRF plan indienen. Het is echter van groot belang dat onze bedrijven en kennisinstellingen niet buiten die projecten vallen. Daartoe is het goed een **reservering op te nemen in de 'beleidsrijke' EZK begroting 2022**. Die kan later mee gaan lopen in het Nederlandse RRF plan dat door het nieuwe kabinet zal worden opgesteld. Daarmee krijgen de potentiële deelnemers in Nederland, en hun gesprekspartners internationaal, duidelijkheid en rugdekking om de komende maanden mee te doen aan de internationale gesprekken, de vormgeving en matchmaking rond die drie projecten. Hieronder wordt dat toegelicht voor IPCEI waterstof, micro-elektronica (kortweg ME 2, ter onderscheid van een reeds lopend IPCEI ME 1 project) en Cloud Infrastructuur & Services (CIS).

Nederland is sterk in waterstof, micro-elektronica en cloud – maar steeds in Europese samenwerking

- Nederland is sterk in waterstof, gezien aardgas (rotonde), de grote chemische industrie en de activiteiten in brandstofcellen. Uitbouw vergt Europese samenwerking.
- Nederland is zeer sterk in micro-elektronica met bedrijven als ASML, NXP en het cluster daaromheen. De wereldwijde chip-productieketen begint in Nederland. De samenwerking is hecht met Europese bedrijven als Zeiss, Infineon, STM en Thales. De concurrentie uit Azië en de VS wordt groter en onze positie kan alleen in Europees verband worden versterkt.
- Nederland is ook sterk in cloud toepassingen. Bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen zijn gewend om bij data en de infrastructuur samen te werken, bij datadeling (Data Sharing Coalition), veiligheid (Online Trust Coalitie), AI (AI coalitie), cloud (Cloud Infra Coalitie), mobiliteit (Smart Mobility) en bij toepassing in de industrie (Smart Industry). Stevige Europese samenwerking is daarbij noodzaak. Ook hier speelt sterke concurrentie vooral uit de VS.

Duitsland, Frankrijk en de Europese Commissie maken haast

Frankrijk, Duitsland en de Europese Commissie zetten sinds de Macron-Merkel technologiedialoog van oktober 2020 in op het zo snel mogelijk realiseren van de IPCEIs waterstof, micro-elektronica en cloud. Overheden en bedrijven vergaderen nu wekelijks over de projecten, de deelnemers, de planning, de mijlpalen en budgetten. In het 3^e/4^e kwartaal zijn de IPCEI plannen gereed. Dan volgt de toets door DG Competition. Men mikt op een toekenning van de IPCEI status in het eerste kwartaal 2022 en start direct daarop.

Waarom ligt het tempo hoog?

- Bij waterstof spreekt dat voor zich: de urgente aanpak van de **klimaatverandering**.
- Bij micro-elektronica en cloud speelt versterking van de **autonomie van Europa**. De IPCEIs zijn een antwoord op de afhankelijkheid van bedrijven uit de VS (zoals **10.2.a**) en Azië (zoals **10.2.a**). Chips en data worden essentieel in **steeds meer sectoren**: automotive, telecommunicatie, de maakindustrie, defensie, infrastructuur voor onder meer water en energie, enzovoort.
- De **verkiezingen** van sept 2021 (DUI) en april/mei 2022 (FRA) werpen schaduw vooruit: de zittende bewindspersonen willen snel zaken doen.
- **RRF** gaat dit najaar van start. Diverse lidstaten hebben toezeggingen vanuit het RRF nodig om op de IPCEIs aan te sluiten. Goedkeuring van de RRF plannen door de EC wordt dit najaar verwacht.
- **Duidelijkheid over IPCEI regels**. Op dit moment herzielt de EC de 2014 IPCEI mededeling. Die zal per 1/1/2022 worden vervangen. Dat zal vertraging geven. Deelnemers willen hun plannen dus dit najaar voorleggen aan de EC.

Waarom zou Nederland snel moeten aansluiten?

IPCEI Waterstof

- IPCEI is nodig voor de opschaling van waterstof: opschalen elektrolysecapaciteit en aanleg van de backbones. Dit vergt dusdanige financiële injecties van de overheid dat IPCEI nodig is om de staatssteunkaders te verruimen en deze opschaling te kunnen realiseren. In december vorig jaar heeft minister Wiebes het Manifesto voor deze IPCEI - opgesteld door Duitsland en Frankrijk - ondertekend (evenals ruim 20 andere landen), waarmee we ons commitment tot deze IPCEI hebben uitgesproken.

Daarnaast hebben we begin mei 25 directe partners (projecteigenaren / bedrijven) geselecteerd, die op 8 juni beginnen aan de Europese match-making.

- De Europese IPCEI waterstof trein rijdt dus en wij zitten erop. Het moment komt nu steeds dichterbij dat wij moeten aantonen, dat we ook daadwerkelijk tot financiering over kunnen gaan. Idealiter weten we uiterlijk september hoeveel budget wij beschikbaar hebben. Naar verwachting is september de maand waarin we richting een geïntegreerde IPCEI waterstof gaan, geschikt voor voorlegging aan de EC voor de (pré) notificatie. In de ambtelijke RRF opties staat deelname aan IPCEI waterstof met een overheidsbijdrage van € 2,5 miljard.

IPCEI ME 2

- Vanuit FR en DUI zal sowieso geld gaan stromen richting industrie. Voor IPCEI ME 2 hebben beide 1,5 miljard gereserveerd in hun RRF plan. Omdat FR / DUI / EC de agenda bepalen is het van groot belang dat Nederland nu kan participeren. Later kunnen we hier geen invloed meer op uitoefenen en dat zal de Nederlandse positie schaden. Voorbeelden: Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen zijn sterk in chips die deels met licht schakelen (fotonica); dat moet in IPCEI ME2 een goede plek krijgen. Hetzelfde geldt voor machinebouw en 6G ontwikkelingen.
- DUI, FRA en de EC dringen aan op Nederlandse deelname. We worden gezien als een onmisbare partner.
- We hebben in mei een interessepeiling onder Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen gedaan. Daaruit komen 14 grote projecten van **10.1.c** en vele andere partijen. Ze staan klaar om in IPCEI ME2 mee te gaan doen, maar hebben duidelijkheid en bijdragen van de overheid nodig. Die projectvoorstellen worden nu geanalyseerd door RVO en B&I. Het moet nog duidelijk worden hoe ze verdeeld zijn over het traject van R&D tot industriële toepassing.
- De geschatte kosten zijn €5 miljard 2022-2027. Wat daarbinnen publiek gefinancierd zou kunnen worden (de 'funding gap') wordt nu bezien; te denken is aan 10%.

IPCEI CIS

- Deze wordt op initiatief van Frankrijk, Duitsland en onder regie van de EC in hoog tempo opgezet. De EC stuurt er op dat lidstaten invulling geven via het RRP. Duitsland heeft 750 miljoen gereserveerd in het RRP plan.
- Nederland dient eind juli politiek en financieel commitment uit te spreken. Alleen dan kan Nederland invloed uitoefenen op de vormgeving van de IPCEI en kunnen Nederlandse bedrijven en instellingen meedoen aan de Europese matchmaking, bijvoorbeeld op ontwikkeling van nieuwe cloud oplossingen en diensten die daarop draaien rond mobiliteit, industrie, agro, energie.
- We doen nu een interessepeiling (tot 10 juli) onder potentiële Nederlandse deelnemers. Diverse bedrijven en kennisinstellingen zijn geïnteresseerd.
- Vooruitlopend op de resultaten wordt de publieke bijdrage 2022-2027 geschat op mogelijk € 75 mln.

Kunnen we ook later aanhaken, bijv. in 2022?

- Formeel kan dit, maar materieel blijkt dat heel lastig te zijn. Dat beaamde een expert van de Commissie ook die aanwezig was bij het kennismakingsgesprek tussen **10.2.e**. Het is ook ons beeld, gebaseerd op info van **10.2.e**.
- Aan de ene kant is aansluiting lastig omdat je in een rijdende trein stapt, met door de EC goedgekeurde projecten (toets op staatsteun) en aan de andere kant is het zeer waarschijnlijk dat deelnemende lidstaten, kennisinstellingen en industrie niet enthousiast zullen zijn alles voor NL open te breken. Aanpassingen zullen dan weer door de EC moeten worden goedgekeurd.

Politiek en financieel commitment nodig

- Nederland dient zo snel mogelijk politiek en financieel commitment uit te spreken. Daarmee kan Nederland invloed uitoefenen op de vormgeving van beide IPCEIs en kunnen Nederlandse bedrijven en instellingen aansluiten op Europese matchmakingsessies. Daarmee versterken ze de komende jaren hun positie qua technologie en markt.
- Niet meedoen betekent internationaal gezichtsverlies.

Conclusie: Nederland kan niet ontbreken bij de IPCEIs. Die krijgen nu vorm. Een reservering in de ontwerp-begroting 2022 is nodig om mee te kunnen doen. Het nieuwe kabinet kan beslissen die al dan niet mee te

nemen in het RRF plan indien de formatie daartoe besluit. De omvang kan binnenkort worden bepaald zodra de potentiële projecten en de mogelijke Nederlandse overheidsbijdrage duidelijker worden.

EZK B&I, K&E, 7 juni 2021